

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา รัฐบาลได้พยายามแสวงหาวิธีการที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประสงค์จะเข้าศึกษาได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น และได้พบว่าสภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด เช่น ประเทศไทย การจัดมหาวิทยาลัยในระบบเปิดที่ได้จัดอยู่แล้วในประเทศ น่าจะเป็นทางออกที่เหมาะสมด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรก การจัดการศึกษาในระบบเปิด ไม่จำเป็นต้องมีชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อประสมต่าง ๆ ฯลฯ ประการที่สอง มหาวิทยาลัยเปิดสามารถช่วยผู้ประกอบอาชีพที่อยู่แล้วได้มีโอกาสใช้ปัจจัยทางการศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานอื่น เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดนตรีด้วย ทรวงมหาวิทยาลัยจึงได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาจัดทำโครงการมหาวิทยาลัยเปิด โดยมีศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอน เป็นประธานโครงการดังกล่าว ได้รับการทบทวนจากหลายรัฐบาล ซึ่งแต่ละรัฐบาลก็เห็นชอบ ในที่สุดจึงได้มีตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาธราชขึ้น โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2521 มหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกในประเทศไทยที่ใช้ระบบการสอนทางไกล จึงถือกำเนิดขึ้นมานับแต่นั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาธราช 2524: 4)

การศึกษาทางไกลคือ การศึกษาที่ต้องอาศัยสื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริมตามศูนย์บริการการศึกษาในท้องถิ่นต่างๆ โดยจะต้องจัดทำเป็นกระบวนการ และวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง (ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ 2523: 316) การศึกษาทางไกลได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยหลายสิบปีมาแล้ว แต่ใช้ในวงแคบเฉพาะอาชีพใดอาชีพหนึ่งเท่านั้น เช่น กรมการปกครอง กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น การศึกษาทางไกลได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจังและอย่างมีหลักการเมื่อประมาณ 4 ปี ยานี้เอง โดยมีใช้ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมาธราช ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้นค่อนข้างแตกต่างจากการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ กล่าวคือ ไม่มีชั้นเรียนของตนเอง ไม่มีการสอบคัดเลือก เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาศึกษาได้ การติดต่อระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้เรียนใช้สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุ วิทยุโทรทัศน์ และสื่อประสมอื่น ๆ หลักสูตรที่ใช้ก็เป็นแบบบูรณาการเนื้อหาวิชาเข้าด้วยกัน เป็นชุดวิชาในแต่ละชุดวิชาจะอยู่ในตัวเอง

เพื่อให้ นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจึงใช้ระบบการถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาสาระ ประสบการณ์ รวมทั้งการประเมินผลการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช 2525: 35-37.) เอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติประจำชุดวิชา

เทปดัดลับประจำชุดวิชา หนังสือและเอกสารอ่านประกอบ

2. การศึกษาจากสื่อการสอนทางวิทยุกระจายเสียง

3. การศึกษาจากสื่อการสอนทางวิทยุโทรทัศน์

4. การศึกษาจากสื่อการสอนประเภทใสดัดสนศึกษา

5. การสอนเสริม

6. กิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์ ได้แก่ การทำชุดทดลองด้วยตนเอง

การปฏิบัติการณ์ในห้องทดลอง การฝึกงาน การร่วมประชุมสัมมนา การเข้าร่วมในสถานการณ์จำลอง

ด้วยที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดการศึกษาที่เรียกว่า การศึกษาทางไกล จึงทำให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยแตกต่างกันค่อนข้างมากในเรื่องต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาก่อนเข้าศึกษา ประสบการณ์ อาชีพ เศรษฐกิจ ลักษณะสังคมของครอบครัว เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าน่าจะมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จึงได้ทำการศึกษาเรื่องนี้ เพื่อตรวจสอบคว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มีเพิ่มใหม่ ๑๑๑

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ปีการศึกษา 2523 ว่ามีตัวแปรอะไรบ้าง
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาหาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ปีการศึกษา 2523 ที่ลงทะเบียนเรียนมาแล้ว 3 ภาคการศึกษา รวมทั้งหมด 9 วิชาเท่านั้น จากทุกวิชาเอก
2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับลักษณะต่าง ๆ 3 ด้านเท่านั้น
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจะต้องนำมาจากทั้ง 9 วิชาที่กล่าวมาในข้อ 1

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ถือว่าการวัดและประเมินผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เชื่อถือได้
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการแจกแจง เป็นโค้งปกติ

ความจำกัดของการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็น เครื่องมือรวบรวมข้อมูล เพียงอย่างเดียว อาจได้ ข้อมูลไม่สมบูรณ์เท่ากับการใช้วิธีอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตประกอบด้วย

2. ความสามารถทางสมอง เช่น, สถิติปัญญา และความถนัด อีกทั้ง แรงจูงใจ หรือความสนใจของนักศึกษา อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของตัวอย่างประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถสรุปผลได้แน่ชัดเท่าที่ควร.

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ปีการศึกษา 2523 ที่ลงทะเบียนเรียนมาแล้ว 3 ภาคการศึกษา คือ ภาคการศึกษาที่ 1/2523-2524 ภาคการศึกษาที่ 2/2523-2524 และภาคการศึกษา ที่ 1/2525

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ภาคการศึกษา ที่ 1/2523-2524 ภาคการศึกษาที่ 2/2523-2524 และภาคการศึกษาที่ 1/2525 จากทั้งหมด 9 ชุดวิชา

ลักษณะทางด้านภูมิลักษณ์ของนักศึกษา หมายถึง สภาพหรือลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชดังต่อไปนี้ (วุฒิสูงสุด ที่ได้รับก่อนเข้าศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสม จำนวนปีที่ จบการศึกษา จำนวนปีที่ทำงาน ความสนใจศึกษา การเคยหรือไม่เคย เข้ารับการอบรม ตำแหน่งงาน และระดับที่สอน)

ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร** หมายถึง สภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไป สภาพทางสังคมและครอบครัว ซึ่งได้แก่ ลักษณะดังต่อไปนี้

**ยึดถือตามงานวิจัยสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ของ กรุงเทพมหานคร โดย รศ.ดร.เทียนฉาย กีระนันท์ และคณะ

ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ลักษณะของที่อยู่อาศัย ศาสนา
 สัญชาติ เชื้อชาติ ถิ่นที่ตั้งและลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัย
 ภาคทางภูมิศาสตร์

ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง
รายได้จากอาชีพหลักและอาชีพรอง รายได้ของกลุ่ม
รายได้ของสมาชิกในครัวเรือนอื่น ๆ รายจ่ายของ
ครัวเรือน

ลักษณะทางประชากร ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
 ที่ต้องรับผิดชอบ ลำดับที่การเป็นบุตร เพศ (ของนักศึกษา
 และกลุ่มสมรส) อายุ (ของนักศึกษาและกลุ่มสมรส) ระดับ
 การศึกษา (ของนักศึกษาและกลุ่มสมรส) สถานภาพสมรส

ลักษณะทางด้านวิถีศึกษา หมายถึง การปฏิบัติต่อสื่อการสอนทางไกลต่าง ๆ
 ว่าได้กระทำต่อสื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด
 อันได้แก่ สื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การอ่านเอกสารการสอน
 การบันทึกเนื้อหาสาระสำคัญ การทำแบบประเมินผลตนเอง
 ก่อนเรียนและหลังเรียน การทำกิจกรรมประจำหน่วย
 การหึ่งเหตุผลประจำชุดวิชา การรับฟังรายการวิทยุ
 การดูรายการโทรทัศน์ การเข้ารับการสอนเสริม และ
 การเตรียมตัวสอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางไกล ให้มี
 ประสิทธิภาพ
2. ทราบว่ามีตัวบ่งชี้อะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบ
 การเรียนการสอนทางไกล
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ประโยชน์ในการแนะนำการศึกษาของมหาวิทยาลัย
4. เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป